

VROJTIMI I AKTIVITETIT KREDITUES

Tremujori i katërt

2

0

1

8

HYRJE¹

Pyetësoni Vrojtimin të Aktivitetit Kreditues synon të mbledhë opinionin e bankave tregtare lidhur me zhvillimet e tre muajve më të fundit në ofertën dhe kërkesën për kredi, si edhe pritjet e tyre për tremujorin e ardhshëm. Vrojtimi i aktivitetit kreditues jep në mënyrë të përmbledhur perceptimet e bankave mbi ndryshimet në kushtet e ofertës për kredi, ilustruar nëpërmjet standardeve dhe kushteve e termave të kreditimit, si edhe mbi ndryshimet në kërkesën për kredi, si për bizneset ashtu edhe individët. Kjo analizë bazohet në rezultatet e agreguara nga përgjigjet e dhjetë bankave, të cilat zotërojnë peshën më të madhe të stokut të kredisë së dhënë për sektorin privat.

---

¹ Pyetësoni i Vrojtimin të Aktivitetit Kreditues është rishikuar në tremujorin e dytë të vitit 2018, me qëllim përafrimin e tij të mëtejshëm me praktikën më të fundit ndërkombëtare, sidomos me atë të Bankës Qendrore Evropiane. Për pasojë, dhe analiza e lidhur me të është përshtatur me pyetësonin e ri. Ajo është pasuruar në terma të pyetjeve shtesë si edhe specifikimeve lidhur me faktorët që ndikojnë standardet, kushtet e kreditimit dhe kërkesën për kredi. Duke filluar nga tremujori i katërt i vitit 2018, seritë janë testuar për praninë e sezonalitetit, sipas metodave statistikore të përdorura për këtë qëllim. Seritë që mbartin sezonalitet, sipas specifikimeve të testeve statistikore, janë korrigjuar për këtë efekt dhe kanë zëvendësuar seritë ekzistuese të parregulluara për efektin sezonal në kryerjen e analizës mbi aktivitetin kreditues. Pyetësonin e Vrojtimin të Aktivitetit Kreditues së bashku me fjalorin e termave të përdorur në të, një material të shkurtër mbi rëndësinë e këtij vrojtimi, disa aspekte metodologjike si edhe seritë e përdorura në analizë, i gjeni të publikuara në adresën:

https://www.bankofalbania.org/Politika_Monetare/Vrojtimet/Vrojtimi_i_aktivitetit_kreditues.

PËRMBLEDHJE

Bazuar në perceptimet e bankave tregtare, standardet e kreditimit për bizneset mbetën të pandryshuara në tremujorin e katërt të vitit 2018, si në terma të madhësisë së biznesit, ashtu edhe në terma të qëllimit të përdorimit të kredisë. Kërkesa për kredi e bizneseve u raportua më e lartë, e fokusuar kryesisht në kredinë për investime në segmentin e biznesit të madh. Standardet e kreditimit për individët u raportuan të lehtësuara, si për kreditë konsumatore, ashtu edhe për ato me qëllim blerje banese. Kërkesa për kredi e individëve në tremujorin e katërt u perceptua e shtuar, e përqendruar në kredinë me qëllim konsumi.

Në tremujorin e parë të vitit 2019, bankat presin të aplikojnë standarde kreditimi disi më të lehtësuara për bizneset, ndërkohë që kërkesa për kredi pritet të jetë më e lartë. Standardet e kreditimit priten të lehtësohen më tej edhe për individët në tremujorin e parë të vitit 2019, duke qenë në të njëjtën linjë me pritjet e bankave për një kërkesë të shtuar nga kjo kategori.

STANDARDET, TERMAT E KREDITIMIT DHE KËRKESA PËR KREDI

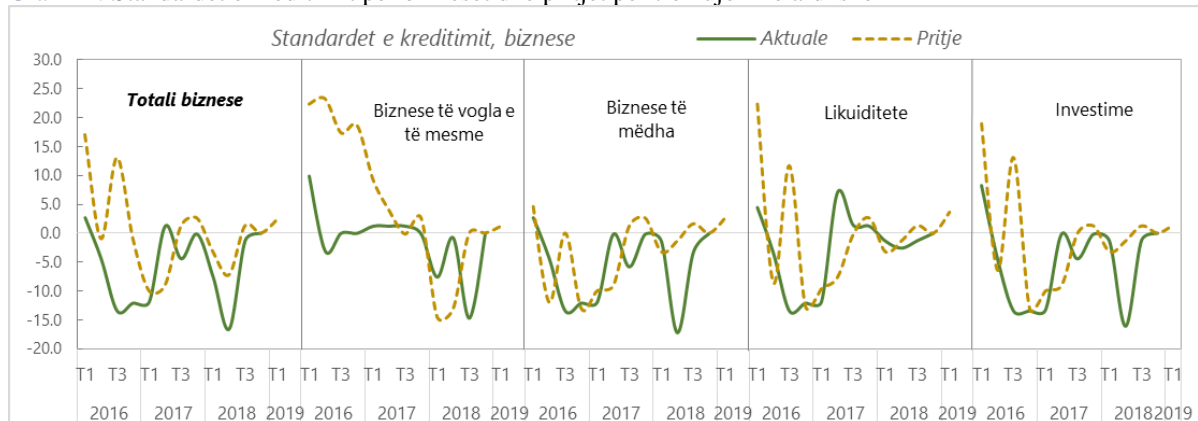
1. KREDIA PËR BIZNESE

1.1. Standardet e kreditimit

Standardet e kreditimit për kategorinë e bizneseve në tremujorin e fundit të vitit 2018 mbetën të pandryshuara nga një tremujor më parë. Ato u perceptuan të njëjta në të gjitha segmentet e kësaj kategorie, si për biznesin e vogël ashtu edhe atë të madh, sikurse dhe për kredinë dhënë me qëllim investimi, apo atë për likuiditete.

Bankat u shprehën se presin t'i lehtësojnë disi standardet e kreditimit për bizneset në tremujorin e parë të vitit 2019, më së shumti në kreditë e destinuar për qëllime likuiditeti, në segmentin e biznesit të madh.

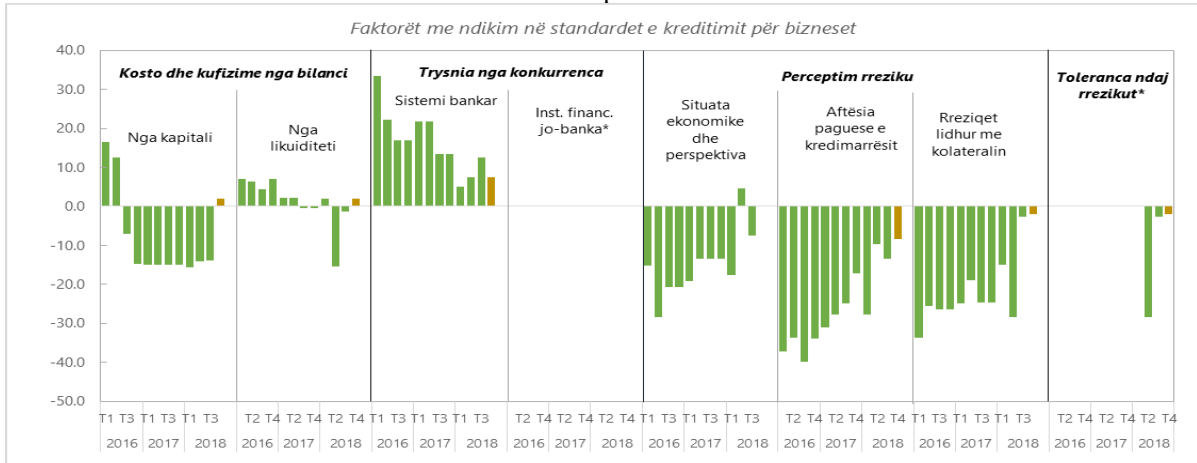
Grafik 1. Standardet e kreditimit për bizneset dhe pritjet për tremujorin e ardhshëm¹

¹: Llogariten si përqindje neto. Vlerat pozitive tregojnë lehtësim të standardeve, ndërsa ato negative shtrëngim të standardeve. Burimi: Banka e Shqipërisë.

Në kahun lehtësues të standardeve të kreditimit për bizneset, në tremujorin e fundit, vepruan trysnia nga konkurrenca në sistemin bankar, si edhe kostot dhe kufizimet nga bilanci (të lidhura si me kostot dhe kufizimet nga pozicioni kapital, ashtu edhe ai i likuiditetit të bankës). Në kahun shtrëngues të standardeve të kreditimit u raportua ndikimi i faktorëve të lidhur me perceptimin e rrezikut nga ana e bankave, të tillë si: aftësia paguese e kredimarrësit dhe rreziku nga kolaterali i kërkuar, si edhe toleranca e bankës ndaj rrezikut.

Grafik 2. Faktorët me ndikim në standardet e kreditimit për totalin e bizneseve²

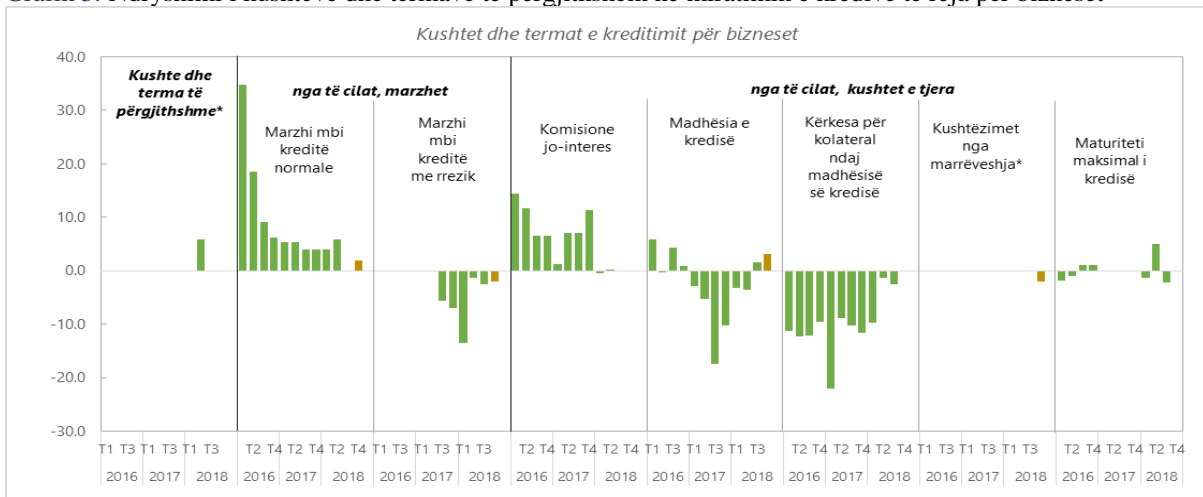

²: Llogariten si përqindje neto. Vlerat pozitive tregojnë se faktori ka ndikuar në lehtësimin e standardeve, ndërsa ato negative në shtrëngimin e standardeve. *: Tregues i ri i shtuar në pyetësorin e rishikuar në qershor 2018. Burimi: Banka e Shqipërisë.

1.2. Kushtet dhe termat e kreditimit

Tabloja e kushteve dhe e termave të përgjithshme mbi kreditë e reja të miratuara gjatë tremujorit të katërt të vitit 2018 mbeti e pandryshuar nga një tremujor më parë. Marzhet më të ulëta të aplikuar mbi kreditë normale, si edhe shtimi i madhësisë së kredisë reflektuan kushte dhe terma më të lehtësuara kreditimi për bizneset. Nga ana tjetër, marzhet më të larta për kreditë me rrezik, si edhe kushtet e tjera jo-çmim, të lidhura me kushtëzimet nga marrëveshja e kredisë, vepruan në kahun shtrëngues të kushteve dhe termave të përgjithshëm të kreditimit për bizneset.

Grafik 3. Ndryshimi i kushteve dhe termave të përgjithshëm në miratimin e kredive të reja për bizneset³

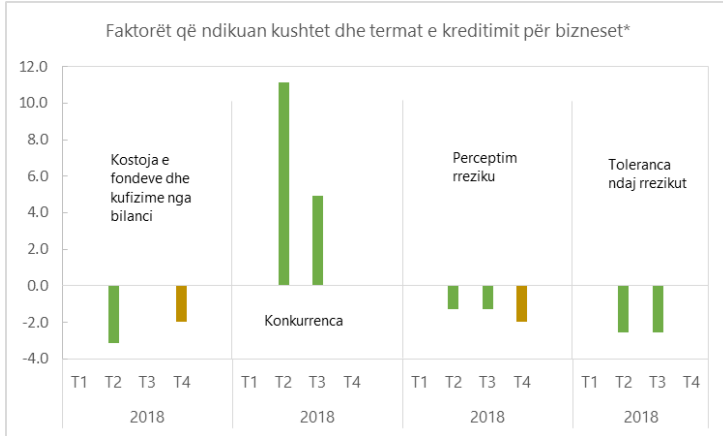

³: Llogariten si përqindje neto. Vlerat pozitive tregojnë kushte dhe terma të lehtësuara, ndërsa ato negative të shtrënguar. Burimi: Banka e Shqipërisë. *: Tregues i ri i shtuar në pyetësorin e rishikuar në qershor 2018.

Kostot dhe kufizimet nga bilanci, si dhe perceptimi i rrezikut, u raportuan si faktorë me ndikim negativ tek kushtet dhe termat mbi kreditë akorduar bizneseve në tremujorin e fundit të vitit 2018².

² Ato u raportuan të tilla vetëm nga një bankë e vetme e sistemit.

Grafik 4. Faktorët me ndikim në kushtet dhe termat e kreditimit për totalin e bizneseve⁴

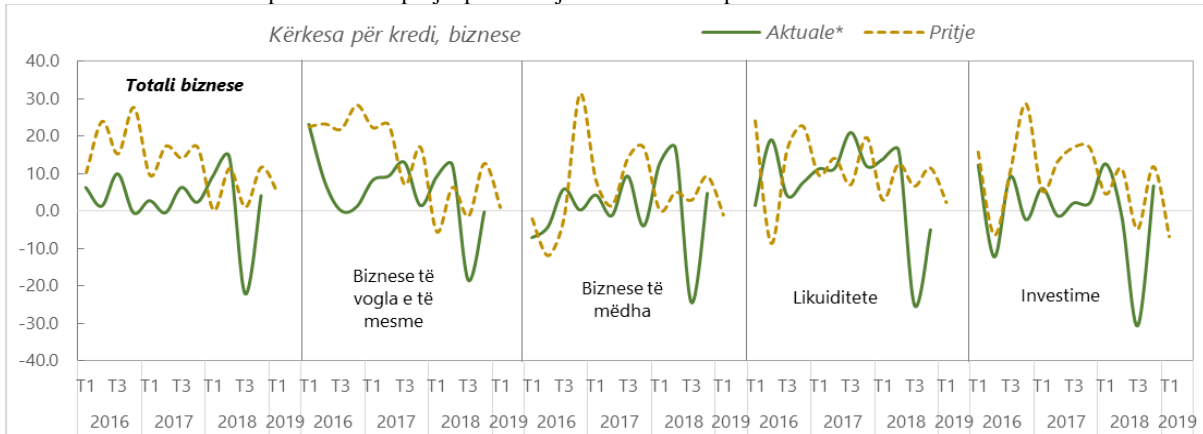

⁴: Vlerat pozitive tregojnë se faktori ka ndikuar në lehtësimin e kushteve dhe termave, ndërsa ato negative në shtrëngimin e kushteve dhe termave. *: Ky grafik bazohet mbi një pyetje të re të shtuar në pyetësonin e rishikuar në qershor 2018. Burimi: Banka e Shqipërisë.

1.3. Kërkesa për kredi

Kërkesa për kredi e bizneseve u raportua më e lartë në tremujorin e katërt të vitit. Ajo u perceptua më e lartë në segmentin e bizneseve të mëdha, si edhe në kredinë akorduar për financimin e investimeve. Në të kundërt, për kreditë me qëllim likuiditeti, kërkesa u raportua më e ulët.

Grafik 5. Kërkesa aktuale për kredi dhe pritjet për tremujorin e ardhshëm për bizneset⁵

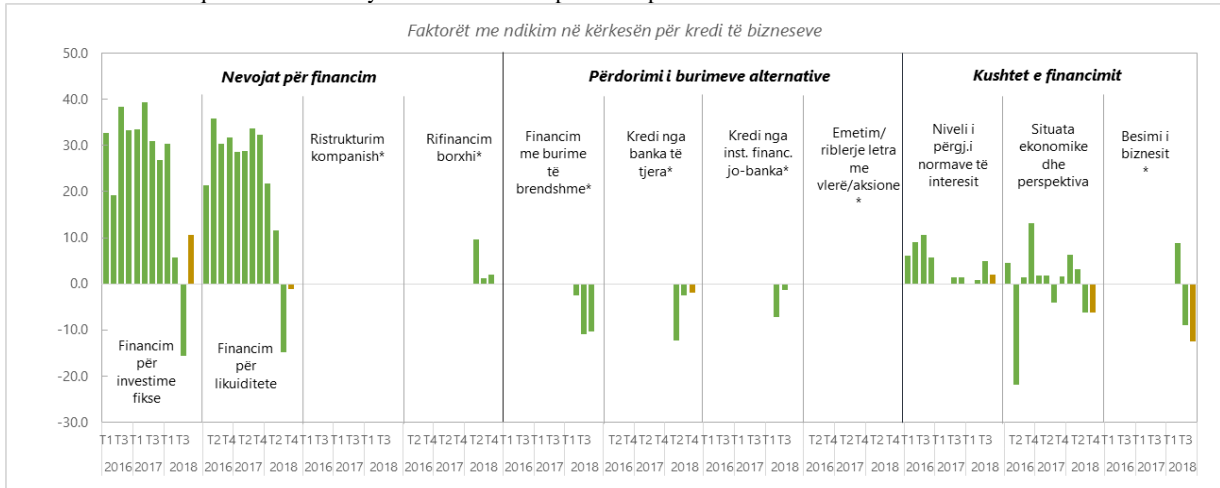

⁵: Llogariten si përqindje neto. Vlerat pozitive tregojnë rritje të kërkesës për kredi, ndërsa ato negative rënie të saj. Burimi: Banka e Shqipërisë.

Në tremujorin e parë të vitit 2019, bankat presin një kërkesë të shtuar të bizneseve për kredi. Kërkesa më e lartë nga ana e bizneseve pritet të shfaqet kryesisht në kreditë për qëllime likuiditeti, në segmentin e biznesit të vogël e të mesëm. Nga ana tjetër, kërkesa për kredi nga ana e biznesit të madh, bazuar në opinionet e bankave pritet të jetë më e ulët.

Faktorët e perceptuar nga ana e bankave me ndikim kërkesën e shtuar për kredi të bizneseve në tremujorin e katërt të vitit 2018, ishin nevoja më e lartë për financimin e investimeve fikse, si edhe niveli i përgjithshëm i normave të interesit. Në kahun ngadalësues të kërkesës për kredi sipas gjykimit të bankave duket se kanë vepruar kryesisht rënia e besimit të biznesit, si edhe perceptimi mbi situatën ekonomike dhe perspektivën e saj.

Grafik 6. Faktorët që ndikuan në ndryshimin e kërkesës për kredi për bizneset⁶

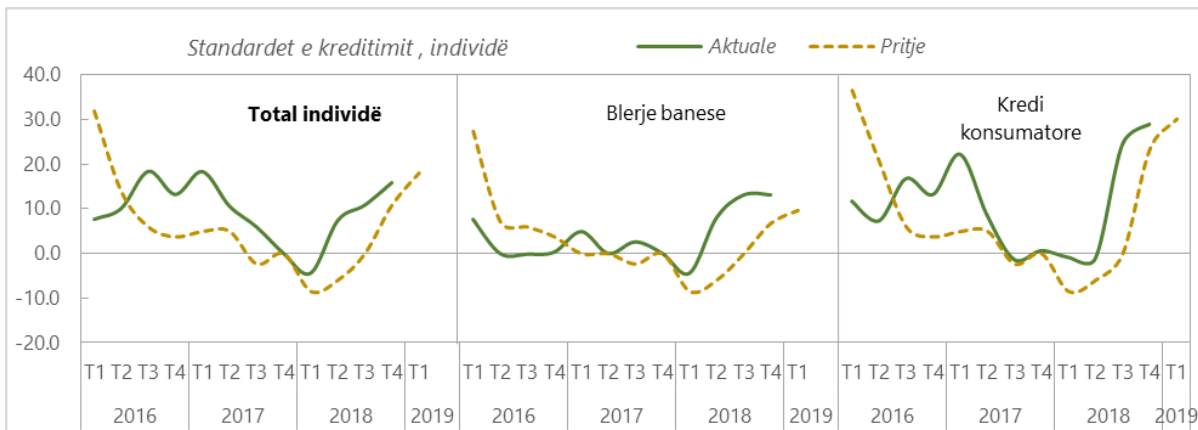
⁶: Llogariten si përqindje neto. Vlerat pozitive tregojnë se faktori ka nxitur rritjen e kërkesës për kredi, ndërsa ato negative rënieën e saj. *: Tregues i ri i shtuar në pyetësorin e rishikuar në qershor 2018. Burimi: Banka e Shqipërisë.

2. KREDIA PËR INDIVIDË

2.1. Standardet e kreditimit

Standardet e kreditimit për individët vijuan të raportohen të lehtësuara edhe në tremujorin e katërt të vitit 2018. Ky lehtësim u manifestua në të dyja kategoritë, si për kreditë për blerje banese, ashtu edhe për kreditë konsumatore. Bankat u shprehën për një lehtësim të mëtejshëm të pritur të standardeve të kreditimit për individët, në të dyja kategoritë, edhe në tremujorin e parë të vitit 2019.

Grafik 7. Standardet e kreditimit për individët dhe pritjet për tremujorin e ardhshëm⁷

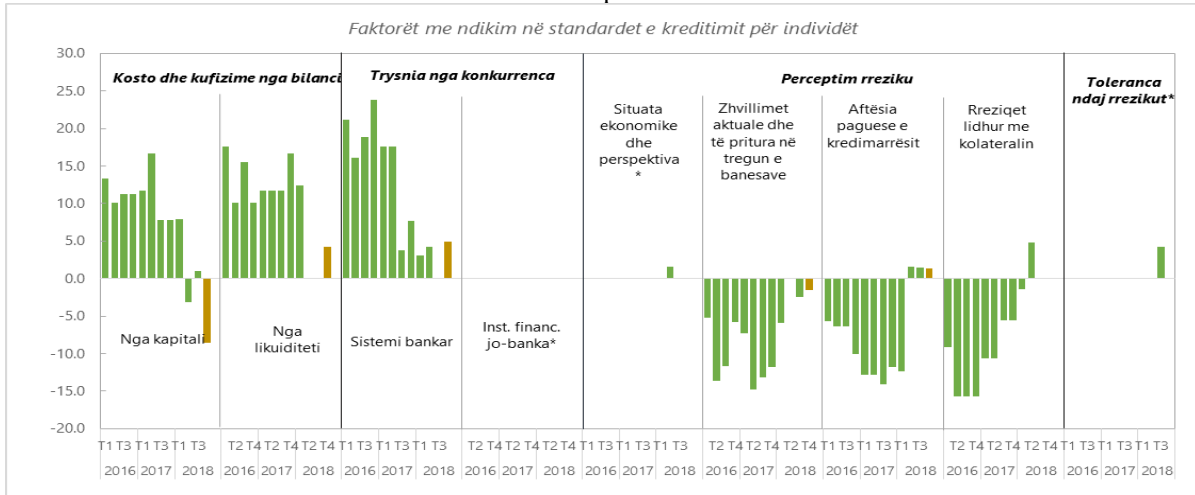

⁷: Llogariten si përqindje neto. Vlerat pozitive tregojnë lehtësim të standardeve, ndërsa ato negative shtrëngim të standardeve. Burimi: Banka e Shqipërisë.

Standardet më të lehtësuara të kreditimit për individët, në tremujorin e katërt, u nxitën nëpërmjet trysnisë së shtuar nga konkurrenca në sistem bankar, si edhe nga kosto e kufizime më të ulëta që burojnë nga pozicioni i likuiditetit të bankave. Në kahun shtrëngues të standardeve të kreditimit u raportuan kostot dhe kufizimet nga pozicioni kapital i bankës³, si edhe zhvillimet aktuale dhe perspektiva për tregun e banesave.

³ Ky faktor është raportuar i tillë vetëm nga një bankë e vetme e sistemit.

Grafik 8. Faktorët me ndikim në standardet e kreditimit për totalin e individëve⁸

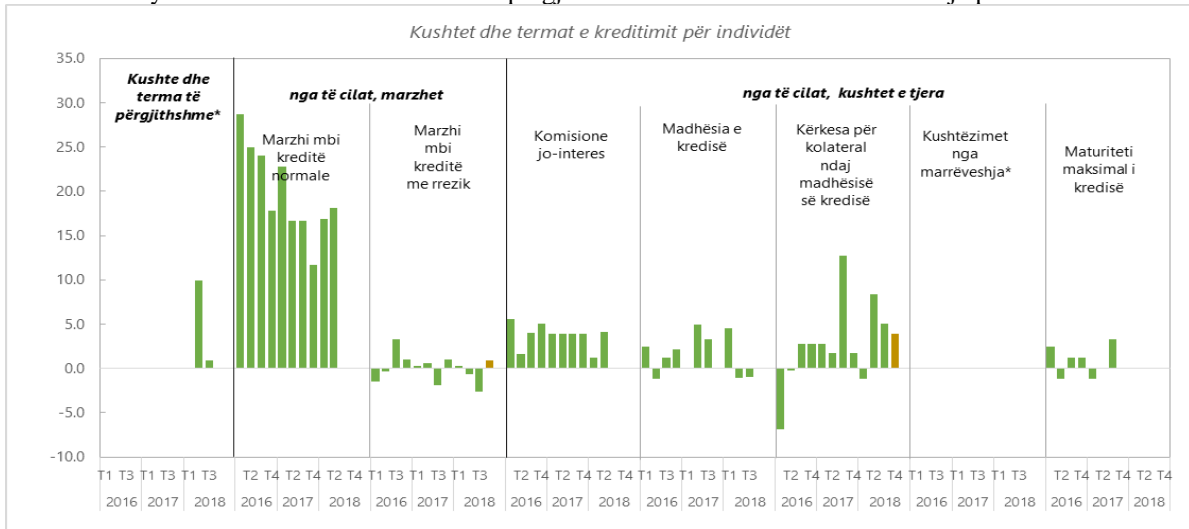

⁸: Llogariten si përqindje neto. Vlerat pozitive tregojnë se faktori ka ndikuar në lehtësimin e standardeve, ndërsa ato negative në shtrëngimin e standardeve. *: Tregues i ri i shtuar në pyetësonin e rishikuar në qershor 2018. Burimi: Banka e Shqipërisë.

2.2. Kushtet dhe termat e kreditimit

Kushtet dhe termat e përgjithshëm për kreditë akorduar individëve mbetën thuajse të njëjta në tremujorin e fundit të vitit, kryesisht në sajë të aplikimit të marzheve të pandryshuara mbi kreditë normale, si edhe mbajtjes në nivele të ngjashme të kushteve të tjera joçmim. Përgjashtim tek këto të fundit bën kërkesa për kolateral në raport me kredinë e marrë, e cila u raportua më e ulët, duke ndikuar në këtë mënyrë në lehtësimin e kushteve dhe termave të kreditimit për individët.

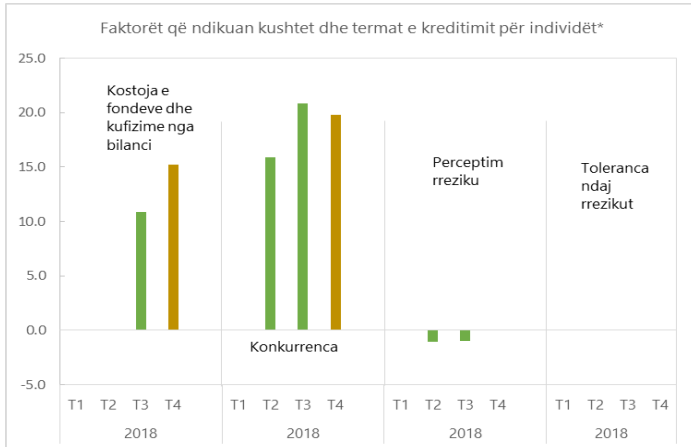
Grafik 9. Ndryshimi i kushteve dhe termave të përgjithshme në miratimin e kredive të reja për individët⁹

⁹: Llogariten si përqindje neto. Vlerat pozitive tregojnë kushte dhe terma të lehtësuar, ndërsa ato negative të shtrënguar. *: Tregues i ri i shtuar në pyetësonin e rishikuar në qershor 2018. Burimi: Banka e Shqipërisë.

Trysnia nga konkurrenca si dhe kostoja e fondeve vijojnë të raportohen si faktorë që nxisin lehtësimin e kushteve dhe termave të kreditimit për individët.

Grafik 10. Faktorët me ndikim në kushtet dhe termat e kreditimit për totalin e individëve¹⁰

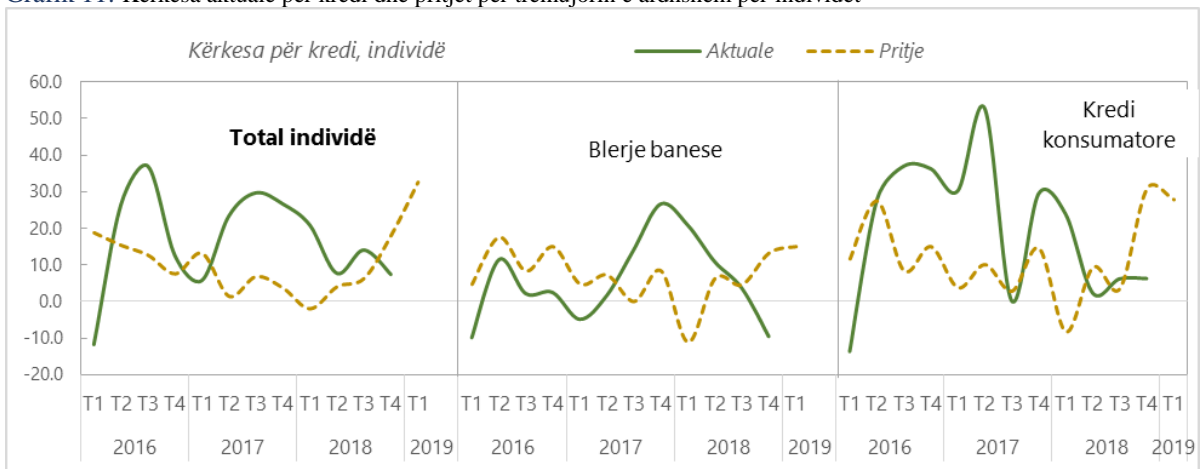

¹⁰: Vlerat pozitive tregojnë se faktori ka ndikuar në lehtësimin e kushteve dhe termave, ndërsa ato negative në shtrëngimin e kushteve dhe termave. *: Ky grafik bazohet mbi një pyetje të re të shtuar në pyetësorin e rishikuar në qershor 2018. Burimi: Banka e Shqipërisë.

2.3. Kërkesa për kredi

Kërkesa e individëve për kredi u raportua më e lartë në tremujorin e fundit të vitit, në sajë të kërkesës së shtuar për kredi konsumatore. Nga ana tjetër, kërkesa për kredi me qëllim blerje banese u perceptua më e ulët nga ana e bankave. Pritjet e bankave për tremujorin e parë të vitit 2019 flasin për shtim të kërkesës për kredi nga ana e individëve, në të dyja kategoritë.

Grafik 11. Kërkesa aktuale për kredi dhe pritjet për tremujorin e ardhshëm për individët¹¹

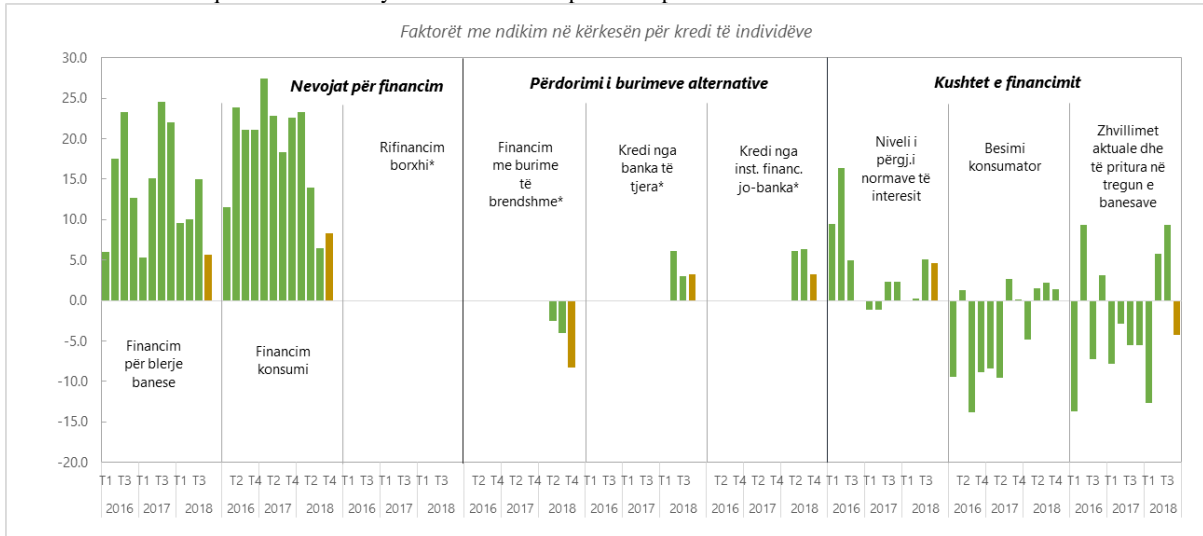

¹¹: Llogariten si përqindje neto. Vlerat pozitive tregojnë rritje të kërkesës për kredi, ndërsa ato negative rënie të saj. Burimi: Banka e Shqipërisë.

Bazuar në perceptimet e bankave tregtare, rritja e kërkesës për kredi në tremujorin e katërt nga ana e individëve u nxit nga: nevoja e shtuar për financimin e konsumit dhe e blerjes së banesave, niveli i përgjithshëm i normave të interesit, si edhe kreditë nga bankat dhe jobankat. Në kahun rënës për kërkesën për kredi të individëve, sipas gjykimit të bankave, vepruan përdorimi i burimeve të brendshme të financimit, si edhe zhvillimet aktuale dhe të pritura në tregun e banesave.

Grafik 12. Faktorët që ndikuan në ndryshimin e kërkesës për kredi për individët¹²

¹²: Llogariten si përqindje neto. Vlerat pozitive tregojnë se faktori ka nxitur rritjen e kërkesës për kredi, ndërsa ato negative rënien e saj. *: Tregues i ri i shtuar në pyetësonin e rishikuar në qershor 2018.
Burimi: Banka e Shqipërisë.